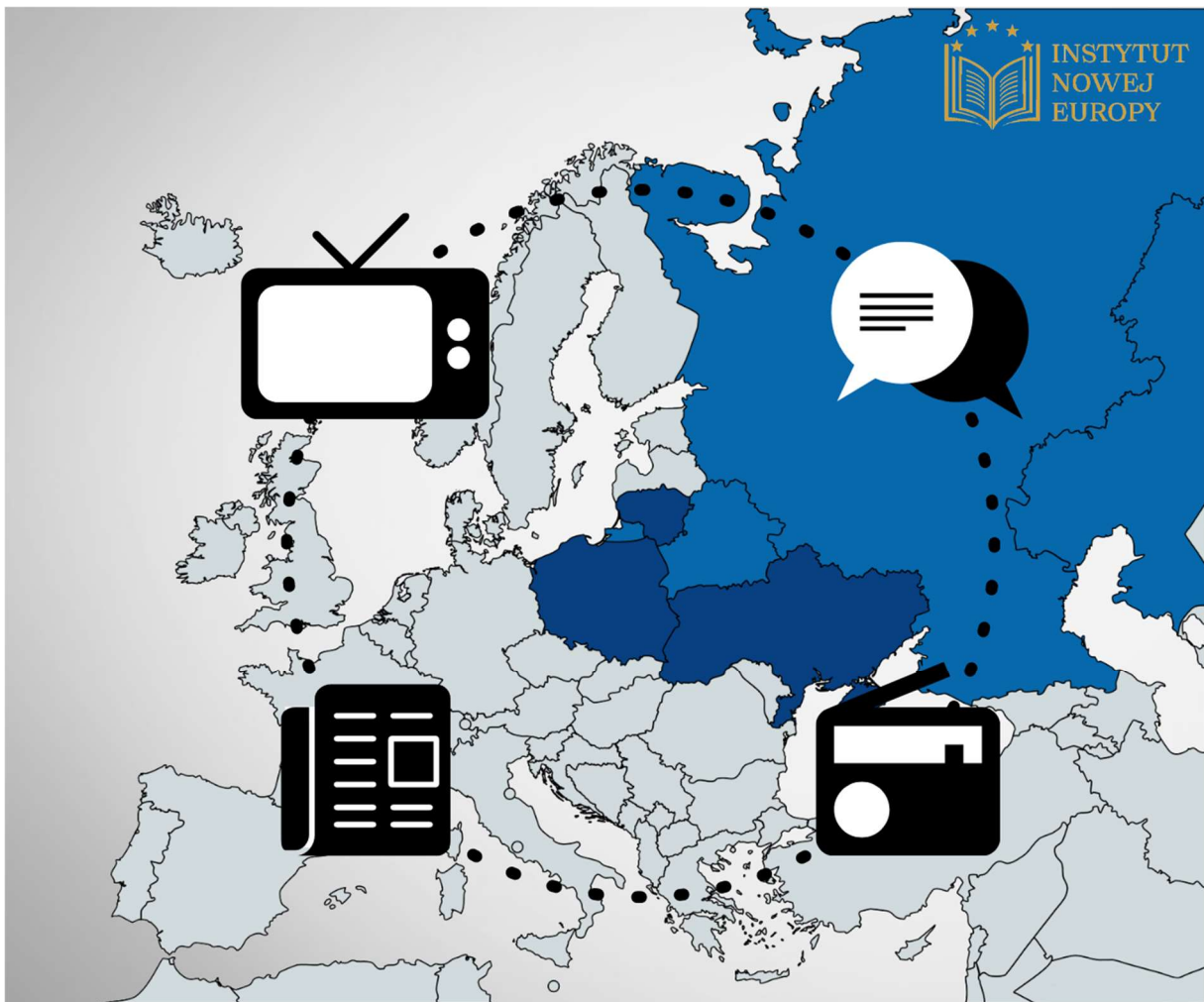

д-р ALEKSANDER OLECH

ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК АНАЛІЗ МЕДІА-ДИСКУРСУ

INSTYTUT
NOWEJ
EUROPY

Директор проєкту:

Aleksander Olech

Аналітики:

Jędrzej Błaszczak

Mariana Helysh

Leon Pińczak

Jan Sobieraj

Переклад:

Mariana Helysh

Вступ

Інформація про Люблінський трикутник, який був створений 28 липня 2020 року міністрами закордонних справ Литви, Польщі та України, не була головною темою дискусій у світових ЗМІ, провідні аналітичні центри не брали до уваги можливі зміни в безпековому середовищі, і незалежні експерти не прогнозували, що це буде ініціатива, порівняння, наприклад, з Вишеградською групою. Однак Люблінський трикутник може мати особливе значення, якщо використовувати його цілісний політичний, економічний та військовий потенціал, наприклад, як східний щит для НАТО та ЄС. Це також можливість для трьох засновників ініціювати власні проєкти на міжнародній арені за підтримки двох інших країн з самого початку. У зв'язку з вищесказаним, видається правильним перевірити, як журналісти та спеціалісти підходять до тристоронньої угоди в країнах, для яких важливим є об'єднання сил трьох суб'єктів. Під час дослідження було враховано медійний дискурс у Польщі, Литві, Україні - країнах-членах угоди - Росії та Білорусі - країнах, які не входять до альянсу, але сильно впливають на ситуацію в регіоні Центральної та Східної Європи а також Казахстану, який проводить двоколіїну політику, з одного боку, протиставляючись Російській Федерації та зближуючись з ЄС, а з іншого, підтримуючи прокремлівську риторіку. Прийнято, що найбільш доцільною формою буде дослідження примноженої нарації про Люблінський трикутник продержавними ЗМІ (включно з національними ЗМІ), провідними аналітичними центрами, які є державними організаційними одиницями, та неурядовими установами, що підтримують органи влади, присутні в цих країнах.

Інформація, що надається у публічному просторі, має різний формат, характер і дуже часто містить емоційний заряд, нав'язаний автором, який на початку визначає описані факти як позитивні чи негативні. Це пов'язано з усією структурою представленого тексту, починаючи від заголовка, основних тез, а закінчуючи фотографією. Багато організацій, що публікують загальнодоступні дослідження, потрапляють у пастку, оскільки вони хочуть якомога більшу аудиторію зацікавити їхнім змістом і заохотити до читання лише його матеріалів, а отже, пишучи або в дуже агресивний і безкомпромісний спосіб, або вибираючи зовсім інший напрямок, повністю продержавний, що включає некритичні та лесливі коментарі. Тому, надаючи перевагу одному постачальнику інформації, читач замикається на інших постачальниках, що подають інформацію про деякі події в зовсім іншому світлі. У той же час

симптоматичним елементом сучасного інформаційного світу є дилема щодо вибору джерел, оскільки у вільному доступі є тисячі веб-сайтів, і важко перевірити, що є правдою, а що неправдою. Більше того, багато газет, телебачень, аналітичних центрів та неурядових організацій створюють власний образ конкретних подій, передаючи читачеві zdeформоване бачення реальності і, крім того, вставляючи власні думки, що істотно змінюють початковий характер повідомлення. Така перспектива означає, що для отримання конкретної дози надійних статей необхідно диверсифікувати джерела - читаючи також портали, з позицією яких можна і не погоджуватися. Найкраще, якщо вони будуть різними передавачами інформації (також іноземними), що дозволить провести багатогранний аналіз події та розглянути проблему з різних точок зору, беручи до уваги контрастні аргументи.

Сьогодні в медійному середовищі Європи домінує інформація зі ЗМІ США, Великобританії, Франції та Німеччини. Тексти, підготовлені у Центральній та Східній Європі, не сприймаються нарівні із західними, а співпраця в межах Європейського Союзу зі ЗМІ з Росії, України та навіть Польщі є дуже обережною. У зв'язку з цим, виникає дисонанс у формі отримання інформації на теми, суворо пов'язаних з конкретним регіоном чи подією. Безперечно, організація "Люблінського трикутника" із залученням Варшави, Вільнюса та Києва є проектом, що має особливе значення для регіону Центральної та Східної Європи. З цієї причини думки ЗМІ та експертів з країн, які впливали один на одного протягом десятиліть, можуть виявитися цінним джерелом знань. Показати багатогранний та багаторегіональний погляд на тристоронню ініціативу, особливо в епоху дезінформації, - це можливість визначити фактичний підхід до альянсу, досліджуваними авторами, державними ЗМІ. Більше того, це дозволяє визначити настрої в міжнародному середовищі щодо Польщі та її зовнішньої політики. Слід підкреслити, що кожен аналіз новин з різних веб-сайтів (наприклад, французьких, польських та російських) дасть різні висновки та оцінки. У зв'язку з вищесказаним, надзвичайно важливим було подати різні оцінки міжнародної ініціативи, які можуть мати значний вплив на співпрацю Польщі, Литви та України. Багатовекторний аналіз концепції Люблінського трикутника повинен служити суспільствам, які заслуговують на отримання інформації якомога ближчої до істини. Це також спроба боротися з дезінформацією та міжнародною напруженістю, оскільки країни звинувачують одна одну у розповсюдженні неправдивої інформації.

При аналізі дискурсу литовських ЗМІ з точки зору коментарів про Люблінський трикутник враховувались статті, опубліковані на таких веб-сайтах, як “*Lrytas*”¹, “*Respublika*”² та “*Delfi*”³, а також коментарі Арунаса Спрауніуса, експерта литовського аналітичного центру “*Voras*”⁴. В основному, литовські ЗМІ підкреслюють геополітичний характер ініціативи “Люблінський трикутник” та визначають російську загрозу як один із головних імпульсів для встановлення такого формату співпраці. У свою чергу, аналітичні центри оцінюють цей проект неоднозначно, вказуючи на виклики та перешкоди для спільно реалізованого плану.

Стаття, опублікована на веб-сайті “*Lrytas*”, вказує на три основні напрямки співпраці між державами в рамках ініціативи Люблінського трикутника: протидія російській агресії, підтримка України та спільні зусилля щодо усунення наслідків пандемії COVID-19. У межах співпраці в першому напрямку, підкреслюється масштаб російських дій, які становлять загальну загрозу безпеці країн Центральної та Східної Європи. Що стосується допомоги Україні, веб-сайт звертає увагу на зобов'язання Литви координувати зусилля щодо дотримання міжнародного права та протистояти операціям, здійсненим Російською Федерацією, тобто незаконній окупації Криму та порушенню територіальної цілісності України шляхом підтримки проросійських сепаратистів. Підкреслюється також необхідність продовжувати співпрацю, спрямовану на підтримку України в процесі інтеграції з євроатлантичними інституціями та надання підтримки в спробах проведення політичних та економічних реформ. У галузі боротьби з пандемією наголошується на зобов'язаннях до спільних дій, спрямованих на надання взаємодопомоги в кризових ситуаціях⁵.

¹ *Lrytas, Lietuva, Lenkija ir Ukraina sutarė dėl paramos kovoje prieš Rusijos agresiją, koronavirusą*, <https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2020/07/28/news/lietuva-lenkija-ir-ukraina-kuria-liublino-trikampi--15766245/>, доступ: 11.06.2021.

² P. Levickytė, *L. Linkevičius apie „Liublino trikampi“: tai ne dirbtinis formatas (11)*, https://www.respublika.lt/lt/naujienos/lietuva/kitos_lietuvos_zinios/linkevicius_apie_liublino_trikampi_tai_ne_dirbtinis_formatas, доступ: 11.06.2021.

³ *Delfi, Intelektualai buria Lietuvos, Lenkijos, Ukrainos ir baltarusių tautos „Liublino ketvertą“ (67)*, <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/intelektualai-buria-lietuvos-lenkijos-ukrainos-ir-baltarusiu-tautos-liublino-ketverta.d?id=85318205>, доступ: 11.06.2021.

⁴ A. Spraunius, *Kas tai ir kam tai?*, <https://www.voras.online/produkt/obsestvo/Kas-tai-ir-kam-tai/>, доступ: 11.06.2021.

⁵ *Lrytas, op. cit*

Тодішній міністр закордонних справ Литви Лінас Лінкявічюс у своїй заяві для веб-сайту “*Respublika*” вказує на геополітичний характер ініціативи Люблінського трикутника⁶. Міністр наголошує, що досвід, отриманий під час системної трансформації, та розроблені рішення литовської, так і польської сторони, слід застосовувати в Україні. Л. Лінкявічюс також звертає увагу на значну роль Литви та Польщі в процесі інтеграції України до інституцій Європейського Союзу та НАТО, що є одним із ключових постулатів у реалізованому плані дій. На перший план політичної програми Люблінського трикутника міністр ставить питання сприяння посиленню співпраці в галузі безпеки, поглибленню тристоронніх військових та оборонних зв'язків із використанням усього спектру інструментів в межах ЄС та НАТО, розвиток економічного співробітництва та підтримки України у її проєвропейському курсі.

Веб-сайт “*Delfi*” опублікував результати чотиристоронніх дебатів аналітиків з країн Центральної та Східної Європи, організованих Адміністрацією Президента Литви. Дискусія була зосереджена головним чином на перспективі майбутнього розширення Люблінського трикутника на Білорусь, перетворивши його таким чином на Люблінський квартет⁷. Білоруський аналітик Францішак Вячорка згадав про політичну патову ситуацію, вказуючи на народження громадянського суспільства в Білорусі. Як передбачає аналітик, після зміни уряду в Мінську не буде іншого виходу, крім як приєднатися до Трикутника з метою встановлення найнадійнішого союзу країн зі схожими інтересами. У свою чергу, Славомір Дембський, директор *Польського інституту міжнародних відносин*, запропонував концепцію “порожнього крісла”. Вона полягає на символічному залишенні порожнього місця під час усіх обговорень Люблінського трикутника, що свідчить про готовність держав-учасниць альянсу дозволити вільній Білорусі приєднатися до цього формату в майбутньому. Більше того, він також запропонував додати до цієї ініціативи голос російського громадянського суспільства, але не вказав конкретні механізми того, хто і як представлятиме цей голос. Український експерт Володимир Фесенко назвав протидію російській агресії головним пріоритетом Люблінського трикутника, а регіональну співпрацю назвав оптимальним інструментом для призупинення дій Російської Федерації. Литовський експерт Альвідас Нікжентайтис, який був присутній на засіданні, вказав на підвищення рівня

⁶ P. Levickytė, *op. cit.*

⁷ Delfi, *op. cit.*

поінформованості в регіонах та висловив надію на успішне виконання всіх постулатів програми Люблінського трикутника.

Експерт литовського аналітичного центру “*Voras*” Арунас Спрауніус звертає увагу на початки Люблінського трикутника. Ініціатива розпочалася зусиллями тодішнього міністра закордонних справ Яцека Чапутовича, який відновив відносини між Польщею, Україною та Литвою, "вивівши їх із глибокої кризи"⁸. Литовський аналітик приділяє значну увагу діям наступника Чапутовича на посаді глави польської дипломатії Збігнева Рау, який продовжує свою політику посилення відносин із країнами регіону, прикладом якої було призначення нової дати засідання *Польсько-української міжурядової комісії з економічного співробітництва* під час телефонної розмови з міністром закордонних справ України Дмитром Кулебою⁹. Підкреслюється також роль Люблінського трикутника як посилюючого елементу значення регіону Центральної та Східної Європи, який буде реалізований шляхом розвитку та гармонізації відносин з іншими країнами в цій галузі - Молдовою та Білоруссю. А. Спрауніус звертає увагу на зміну позиції держав "Трикутника" щодо Білорусі - до президентських виборів у серпні 2020 року політична нарація формації коливалася навколо, підкреслюючи важливість добросусідських відносин з білоруською державою, тоді як післявиборча політична криза переформулювала в більш рішуче та критичне ставлення до правлячого режиму, відмовившись надалі легітимізувати Лукашенка. Недоліком ініціативи є вказана відсутність спільної стратегії Люблінського трикутника щодо ситуації в Білорусі. А. Спрауніус наголошує на позитивних аспектах дій держав-членів на рівні внутрішніх декларацій та надання допомоги білоруським біженцям, тоді як відсутність скоординованих дій у Трикутнику однозначно не сприяє посиленню його позиції на міжнародній арені. Більше того, аналітик також наводить приклади невдалих регіональних починань - концепція "трьох морів", ініційована Варшавою, була описана як заморожена, тоді як *ГУАМ (Організація за демократію та економічний розвиток)*, яка об'єднує Грузію, Україну, Вірменію та Молдову, не була активна протягом тривалого часу. Беручи до уваги характер тристоронньої ініціативи, А. Спрауніус висловлює

⁸ А. Sprauņius, *op. cit.*

⁹ Міністерство закордонних справ України, *Дмитро Кулеба: Україна та Польща використовуватимуть всі можливості для пожевлення торгівлі в умовах пандемії COVID*, <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-ukrayina-ta-polshcha-vikoristovuvatimut-vsi-mozhливosti-dlya-pozhvavlennya-torgivli-v-umovah-pandemiyi-covid>, доступ: 18.06.2021.

занепокоєння маргіналізацією Люблінського трикутника на міжнародній арені, що свідчило б про неспроможність держав творити відповідальну регіональну політику.

Висновки

ЗМІ в статтях про створення ініціативи «Люблінський трикутник» вказують насамперед на агресивні дії Москви щодо Вільнюса, а також інших країн, що входять до НАТО та ЄС. Литовські коментатори вказують на російські дії в Україні та звертають увагу на необхідність активізувати діяльність, спрямовану на підтримку проєвропейських амбіцій Києва, що, на думку експертів, призведе до підвищення рівня регіональної безпеки. Важливо, що пріоритетним питанням у медіа-дискурсі є також криза в Білорусі, що триває, але все-таки відсутність спільної стратегії в Люблінському трикутнику визначено однією з головних слабких сторін цього міжнародного формату співпраці.

Литовський медійний дискурс реалістично підходить до концепції тристоронньої угоди, оскільки автори наголошують як на можливостях, що існують у цьому форматі, так і на небезпеці незрілості цього регіонального союзу. Беручи до уваги мізерні ресурси, розвиток ініціативи «Люблінський трикутник» може стати імпульсом для Литви до зміцнення своєї позиції в регіоні. Варто також підкреслити зусилля Литви щодо напрацювання спільної позиції на форумі Люблінського трикутника стосовно Російської Федерації. Ці дії можна розглядати як відповідь на дедалі агресивнішу зовнішню політику Росії щодо країн Центральної та Східної Європи. У російській доктрині країни Балтії досі розглядаються як "близьке зарубіжжя" або "сфера життєво важливих інтересів", а дії НАТО, в тому числі в Литві, вважаються фундаментальною загрозою безпеці Російської Федерації.

Здається, що з точки зору Литви створення Люблінського трикутника є платформою для безпеки, хоча сама Литва не прагне до ролі лідера в такому форматі. Це пов'язано в першу чергу з відсутністю військових можливостей. Водночас ця ініціатива може мати позитивний вплив на розвиток політичної стратегії литовської держави на форумі Європейського Союзу та НАТО, а також сприятиме посиленню ролі Литви як прозахідного партнера, який активно бере участь у вирішенні важливих питань регіону.

Польща

Під час дослідження провладної частини дискурсу польських ЗМІ про Люблінський трикутник використовувались як і публіцистичні статті, так і аналітичні тексти, опубліковані дослідницькими центрами. У категорії публіцистичних текстів була проаналізована інформація з новинних порталів *TVP Info*¹⁰ та *Radio Maryja*¹¹, а також щоденники *Do Rzeczy*¹² і *wPolityce*¹³. Аналіз також включає публікації польських аналітичних центрів - *Польського інституту міжнародних відносин*¹⁴ та *Центру східних досліджень*¹⁵.

Традиційні ЗМІ наголошують на важливості ролі Польщі у встановленні такого формату співпраці, а також позитивно реагують на перспективи розвитку політичного починання. З іншого боку, аналітичні центри вбачають специфічну вигоду з появи тристоронньої угоди, вказуючи на деякі проблеми, які можуть виникнути в процесі реалізації окремих постулатів.

Яцек Чапутович, тодішній міністр закордонних справ і один із ініціаторів проекту Люблінського трикутника, в інтерв'ю для *TVP Info* підкреслює суттєве значення енергетичного сектору як одного з ключових вимірів тристоронньої співпраці, мета якої полягає у диверсифікації джерел та напрямків постачання енергії, а також намір просувати енергетичну незалежність від Російської Федерації з метою захисту від енергетичного шантажу¹⁶. Роль Польщі наголошувалась у контексті спроби налагодити тіснішу співпрацю з Україною та її підтримки в процесі отримання статусу

¹⁰ TVP Info, *Czaputowicz: Celem Trójkąta Lubelskiego m.in. współpraca w zakresie dostępu do źródeł energii*, <https://www.tvp.info/49180542/jacek-czaputowicz-celem-trojkat-lubelskiego-min-wspolpraca-w-zakresie-dostepu-do-zrodel-energii-wieszwiecej>, доступ: 08.06.2021.

¹¹ Radio Maryja, *Trójkąt Lubelski – sposób Polski na polepszenie stosunków ze wschodnimi sąsiadami*, <https://www.radiomaryja.pl/informacje/trojkat-lubelski-sposob-polski-na-polepszenie-stosunkow-ze-wschodnimi-sasiadami/>, доступ: 08.06.2021.

¹² Do Rzeczy, *Rosyjskie media krytykują polską inicjatywę zagraniczną. Piszą o „trójkacie nienawiści”*, <https://dorzeczy.pl/kraj/148944/rosyjskie-media-krytykuja-polska-inicjatywe-zagraniczna-pisza-o-trojkanie-nienawisci.html>, доступ: 10.06.2021

¹³ wPolityce, *Duże wzmocnienie roli Europy Środkowej. Polska, Litwa i Ukraina powołały do życia Trójkąt Lubelski*, <https://wpolityce.pl/polityka/511145-polska-litwa-i-ukraina-powolaly-do-zycia-trojkat-lubelski>, доступ: 10.06.2021.

¹⁴ Ł. Jasina, M. Zaniewicz, *Odcinek 234: „Współpraca Polski, Ukrainy i Litwy w kontekście powołania Trójkąta Lubelskiego”*, https://www.pism.pl/pism_w_mediach/podcasty/Odcinek_234_Wspolpraca_Polski_Ukrainy_i_Litwy_w_kontekscie_powolania_Trojkatu_Lubelskiego, доступ: 10.06.2021.

¹⁵ T. Iwański, *Ukraina: zawieszenie stosunków z Białorusią*, <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2020-09-02/ukraina-zawieszenie-stosunkow-z-bialorusia>, доступ: 10.06.2021.

¹⁶ TVP Info, *op. cit.*

"повноцінного суб'єкта, який формує порядок денний", а не лише як предмет суперечок та дискусії на форумах, що вже існують¹⁷. На додаток до вищезазначеного, міністр Чапутович звертає увагу на об'єднавчу функцію Люблінського трикутника як формату, відповідального за просування "спільного голосу" держав Центральної та Східної Європи на форумі євроатлантичних інституцій.

Проф. Мечислав Рыба у коментарі для *Radio Maryja* наголошує на важливості Польщі як країни, яка прагне до регіонального лідерства, що виявляється у створенні Люблінського трикутника. Політолог також вказує на проамериканський курс цього починання, і головним мотивом встановлення такого формату співпраці є зростаюча загроза з боку Російської Федерації¹⁸.

Щотижневик "*Do Rzeczy*" публікує думку прес-секретаря міністра-координатора спецслужб Станіслава Жарина, яка є реакцією на медіа-нарацію Російської Федерації, пов'язану із створенням Люблінського трикутника. Він звертає увагу на дезінформаційний та маніпулятивний характер текстів про тристоронню ініціативу, що з'являються у російських ЗМІ. Більше того, С. Жарин посилається на характеристику Люблінського трикутника у російському медійному дискурсі - ініціативу називають "політичним Франкенштейном" і "трикутником ненависті до Росії". С. Жарин вказує на російську доктрину зовнішньої політики, основною метою якої, є примноження нарації про нібито загрозу консолідованого Заходу для Російської Федерації та висміювання держав Трикутника, вказуючи на ірраціональність та русофобність їх зовнішньої політики. За словами прес-секретаря, це приклад того, як працюють російські інструменти пропаганди¹⁹.

Щотижневик "*wPolityce*" цитує заяви тодішнього міністра закордонних справ Яцека Чапутовича щодо широкого порядку денного питань, що підіймаються в межах Люблінського трикутника²⁰. Важливість цієї ініціативи підкреслюється в контексті розвитку механізмів тристоронньої співпраці в межах боротьби з пандемією коронавірусу, а також посилення взаємопов'язань України з Європейським Союзом. Завдяки появі такої угоди, що має характер міні-латералізму²¹, Польща зможе

¹⁷ Там же.

¹⁸ Radio Maryja, *op. cit.*

¹⁹ Do Rzeczy, *op. cit.*

²⁰ wPolityce, *op. cit.*

²¹ У теорії регіоналізму це формат співпраці, встановлений для вирішення конкретних проблем, з якими стикаються субрегіональні суб'єкти міжнародних відносин.

продовжувати активно підтримувати розвиток Східного партнерства як фундаментального інструменту зовнішньої політики не лише Польщі, а й ЄС²². Роль спільної польсько-литовсько-української бригади LITPOLUKRBRIG також висвітлюється як успішно реалізований інструмент співпраці на військовому рівні, а також як форум для обміну досвідом між членами збройних сил, що входять до НАТО, та членами Збройних сил України, які мають практичну майстерність у стримуванні російської агресії.

Аналітик *PISM* до справ України Мачей Заневіч сигналізує, що створення Люблінського трикутника є результатом потепління відносин між державами-учасниками в останні роки²³. Більше того, це сприяло послабленню напруженості у польсько-литовських відносинах, що проявляється, зокрема, через урегулювання суперечки щодо залізничної лінії польсько-литовського нафтопереробного заводу Можейки. Однак зростаюча ворожа активність Російської Федерації вважається фундаментальним фактором, який відіграє найважливішу роль у процесі маргіналізації внутрішньої напруженості між державами Трикутника. Також було підкреслено регіональний характер тристоронньої угоди як найкращого з можливих варіантів, що веде до регіональної консолідації з метою протидії російському впливу в регіоні Центральної та Східної Європи. Аналітик *PISM* бачить найбільше поле для співпраці в енергетичній галузі, а диверсифікацію поставок та незалежність від Російської Федерації вважає пріоритетним завданням для кожної з країн ініціативи. Інший перспективний напрямок - міжнародна торгівля. Посилення економічних зв'язків між країнами регіону, безсумнівно, матиме позитивний вплив на імідж Люблінського трикутника в очах як ЄС, так і США. У той же час М. Заневіч не очікує великого прогресу на політичному рівні, і називає можливим приєднання Білорусі до цього союзу та перетворення його на "Люблінську Унію" (чотиристоронній формат регіональної співпраці). Крім того, проблеми історичного характеру можуть виявитись перешкодою, яку необхідно відсунути на другий план, щоб реалізувати більш важливі постулати. Також підкреслюється техніко-практичний характер цього формату, спрямованого на вирішення конкретних проблем в умовах зростаючої напруженості між Російською Федерацією та учасниками тристороннього проекту.

²² wPolityce, *op. cit.*

²³ Ł. Jasina, M. Zaniewicz, *op. cit.*

Аналітик *Центру східних досліджень* Тадеуш Іванські наголошує на важливості еволюції позиції Люблінського трикутника в контексті подій, що відбуваються в Білорусі з серпня 2020 року²⁴. Сам факт висловлення спільної позиції щодо політичної кризи доводить спільність інтересів держав угоди, а також свідчить про єдине ставлення цих держав до узурпаторської влади Олександра Лукашенка. Заступник директора *OSW* Войцех Конончук в інтерв'ю для видання “*Kurier Historyczny*” вказує на спільність сприйняття загрози зі Сходу та інтересів держав Трикутника. Це повинно свідчити про колективне усвідомлення мінливих викликів у регіоні Центральної та Східної Європи²⁵.

Висновки

Основна тема провладного медіа-дискурсу - наголосити на центральній ролі Польщі в ініціативі. Дуже помітною є тенденція представляти Варшаву як лідера формату, а також як ініціатора контакту з Вільнюсом та Києвом. Окрім того, у ЗМІ спостерігалось збільшення кількості коментарів, пов'язаних з описом ворожих дій Росії щодо країн Центральної та Східної Європи, а протидіяти Кремлю було визнано одним із основних завдань Люблінського трикутника. Не раз зверталася увага на схожість інтересів учасників ініціативи, в тому числі щодо підтримки України в її проєвропейських амбіціях та підтримання спільного фронту в політиці щодо Російської Федерації.

Важливу роль у медіа-дискурсі відіграє енергетичний сектор, що підкреслюється представниками основних ЗМІ та аналітичних кіл. Підкреслення важливості цих питань, поряд із вжиттям заходів щодо диверсифікації поставок та незалежності від Російської Федерації, визначені ключовими пунктами порядку денного Люблінського трикутника.

Думки щодо тристоронньої ініціативи, представлені в дискурсі польських ЗМІ, мають позитивний характер і стосуються кількох сфер, де є можливості для структурованої співпраці з метою задоволення як окремих інтересів Польщі, так і загальних регіональних інтересів.

²⁴ T. Iwański, *op. cit.*

²⁵ W. Konończuk, *Wojciech Konończuk z OSW: Protesty na Białorusi nie mają charakteru geopolitycznego, ale dla Kremla są zagrożeniem*, <https://kurierhistoryczny.pl/artukul/wojciech-kononczuk-z-osw-protesty-na-bialorusi-nie-maja-charakteru-geopolitycznego-ale-dla-kremla-sa-zagrozeniem,671>, доступ: 10.06.2021.

Здається, пріоритетом медіацентрів у Польщі є показати своїм західним союзникам, що Республіка Польща є ключовою дійовою особою в Центральній та Східній Європі, і проявом цього є встановлення регіональної структури Люблінського трикутника. Польська влада відкрито виступає проти напористої політики Німеччини в межах Європейського Союзу та наголошує на необхідності постійного зміцнення східного флангу НАТО, в т.ч. через розвиток співпраці між Варшавою, Києвом та Вільнюсом.

При аналізі дискурсу в українських ЗМІ, а саме коментарів про Люблінський трикутник, були взяті до уваги статті, опубліковані на таких веб-сайтах, як "Укрінформ", "Громадське", "Новинарня", "Українська Правда", "НВ", "Європейська Правда", "Воанюз", "Сьогодні", "Вголос", а також публікації аналітичних центрів *UP Foundation*, *Українська Призма* або *Центр Разумкова*. Українські ЗМІ переважно позитивно оцінюють тристоронній союз, наголошуючи на його важливості для європейської інтеграції України та підвищуючи почуття безпеки в регіоні, водночас неодноразово цитуючи Міністра закордонних справ України Дмитра Кулебу. Дослідницькі та аналітичні центри менш схильні до тристоронньої концепції, вбачаючи в ній неефективність та слабкість України на політичному та економічному рівнях.

Враховуючи специфіку українських ЗМІ, можна виділити три періоди, коли тема Люблінського трикутника активно обговорювалася. Більшість статей були написані відразу після створення ініціативи (липень-серпень 2020 року), маючи загальний та інформативний характер. Чергова активізація обговорень у ЗМІ Люблінського трикутника відбулася після початку протестів у Білорусі²⁶. Третя серія статей, що продовжується, була опублікована через посилення присутності російських військ на кордоні з Україною (зима-літо 2021 р.). На додаток до вищезазначеного, за останній рік було написано більше текстів про історичну близькість трьох країн та спільну боротьбу проти Росії протягом багатьох років²⁷.

Більшість статей в українському медіапросторі базувалась на заявах глави Міністерства закордонних справ України Дмитра Кулеби, який розглядає співпрацю трьох країн в контексті інтеграції України до ЄС та НАТО та підвищення рівня життя українців як пріоритет для Люблінського трикутника. Слова Міністра закордонних справ підтверджуються дослідженнями, проведеними *Центром Разумкова*²⁸ та дослідженнями

²⁶ Представники парламентів України, Польщі та Литви у спільній заяві засудили агресію Росії, <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3232603-predstavniki-parlamentiv-ukraini-litvi-ta-polsi-u-spilnij-zaavi-zasudili-agresiu-rf.html>, доступ: 10.06.2021.

²⁷ М. Мірошниченко, *Як українці 100 років тому стали співзасновниками Балто-Чорноморського союзу*, <https://novynarnia.com/2020/08/06/baltic-unr/>, доступ: 10.06.2021.

²⁸ Разумков центр, „*Ставлення громадян до вступу України до Європейського Союзу (березень 2021р.)*”, <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/stavlennia-gromadian-do-vstupu-ukrainy-do-yeuropeiskogo-soiuzu-berezen-2021r>, доступ: 27.05.2021.

Міжнародного республіканського інституту, які показують, що євроатлантичний курс України користується все більшою підтримкою громадськості²⁹.

Костянтин Єлісеєв, пишучи для *НВ*, описує союз як історичну угоду дружніх держав в умовах зміни міжнародного порядку та ревізіоністської політики, що проводиться Російською Федерацією³⁰. Також на веб-сайті „НВ” було опубліковано кілька статей, присвячених оцінці політики Президента України Володимира Зеленського щодо питань тристоронньої угоди. Одна з опублікованих статей наголошує на невикористанні потенціалу Люблінського трикутника. Більше того, зазначається, що ситуація не зміниться без належної участі президента. Водночас піддаються критиці обіцянки реалізувати політичний “*must have*” Міністерством закордонних справ та Верховної Ради України, тобто посилення активності в рамках тристоронньої співпраці³¹.

Міністр Кулеба акцентує увагу на позиції України в Люблінському трикутнику та концепції виходу із сфери геополітичних ігор на рівні Вашингтон-Брюссель-Москва³². Веб-сайт „НВ” оцінює ці питання позитивно, але з застереженням, що українська зовнішня політика ведеться надто делікатно³³.

Журналісти Оксана Лігостова та Руслан Дейниченко, пишучи для *Воанюз*, також підтримують цю ініціативу, наголошуючи, що це можливість лобіювати українські інтереси на Донбасі та в Криму в межах альянсу. Люблінський трикутник також порівнювали з Веймарським трикутником, підкреслюючи схожість українського та польського шляхів до Європейського Союзу та НАТО³⁴.

²⁹ 54% українців підтримують вступ до ЄС, за НАТО – 48%,

<https://www.pravda.com.ua/news/2021/05/17/7293845/>, доступ: 14.06.2021.

³⁰ Д. Кулеба, „Люблінський трикутник з рівними сторонами”, <https://nv.ua/opinion/lyublinskiy-treugolnik-chego-dobivayutsya-litva-polsha-i-ukraina-novosti-ukrainy-50106029.html>, доступ: 25.05.2021

³¹ К. Єлісеєв, *Плюси та мінуси дипломатії Зеленського у вересні*, https://nv.ua/ukr/opinion/zelenskiy-novini-yakih-pomilok-priputskavsya-prezident-novini-ukrajini-50115621.html?utm_campaign=langanalytics&utm_content=set_lang&utm_medium=in_article, доступ: 13.06.2021

³² Д. Кулеба, „Люблінський трикутник з рівними сторонами”, <https://nv.ua/opinion/lyublinskiy-treugolnik-chego-dobivayutsya-litva-polsha-i-ukraina-novosti-ukrainy-50106029.html>, доступ: 25.05.2021.

³³ Р. Безсмертний, Головні загрози для України. Що робить Зеленський?, <https://nv.ua/ukr/opinion/rosiya-viyuna-shcho-gobit-zelenskiy-chi-gotova-armiya-ukrajini-novini-ukrajini-50155259.html>, доступ: 13.06.2021.

³⁴ О. Лігостова, Р. Дейниченко, *„Люблінський трикутник”: коментарі експертів*, <https://ukrainian.voanews.com/a/Trykutnyk-eksperty/5522207.html>, доступ: 13.06.2021.

Інформаційне агентство "Укрінформ" зазначає у своїх статтях, що одним з найважливіших пріоритетів Люблінського трикутника є нормалізація відносин з Білоруссю. Це мало бути зроблено шляхом спроби формалізувати діалог з невизнаним президентом Білорусі Олександром Лукашенком, але одночасно налагодивши співпрацю з опозиційним лідером Світланою Тихановською. *Укрінформ*, публікуючи статті про Люблінський трикутник у той час, коли тему Білорусі активно обговорювали на міжнародній арені (у вересні 2020 року, а потім у січні 2021 року), наголошує, що саме Україна першою розпочала дискусію щодо трансформації трикутника на Люблінський Квадрат³⁵. Аналізуючи весняні події в Білорусі, *Укрінформ* опублікував статтю про призупинення процесу включення Білорусі до структур Люблінського трикутника через прийняття Лукашенком радикальної та антизахідної позиції³⁶. Крім того, на веб-сайті вказується, що білоруський президент близький до повного розриву відносин з усіма учасниками тресторонньої угоди через звинувачення держав-учасниць у підтримці протестів у Білорусі³⁷. Що важливо, український портал "*Європейська правда*" також дотримується позиції, що цей союз є неповним без Білорусі, і сама перспектива приєднання до формату співпраці та розширення формату з Трикутника до Квадрату є передбачуваним результатом відновлення дружніх відносин з Білоруссю. В даний час поява чотирісторонньої концепції вважається малоімовірною³⁸.

Українські аналітики вказують на новаторський, але також негативний характер ініціативи Люблінського трикутника. У жовтні 2020 року на веб-сайті "*Сьогодні*" була опублікована стаття, у якій було проаналізовано діяльність Трикутника та перспективи для кожного з його союзників. Окрім позитивної оцінки проекту розвитку регіональної співпраці, автор Віталій Рябошапка відобразив у статті скептичні думки аналітиків з українських аналітичних центрів, в т.ч. Іллі Куси з *Українського інституту майбутнього*, Володимира Фесенка з *Центру політичних досліджень "Пента"* та економіста Олексія Куца. Експерти вказують, що Люблінський трикутник може бути як

³⁵ Люблінський трикутник мав бути квадратом із Білоруссю – МЗС Польщі, <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3097629-lublinskij-trikutnik-mav-buti-kvadrat-iz-bilorusu-mzs-polsi.html>, доступ : 06.06.2021.

³⁶ Люблінський трикутник обговорить підтримку демократії в Білорусі, <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3174908-lublinskij-trikutnik-obgovorit-pidtrimku-demokratii-v-bilorusi.html>, доступ: 06.06.2021.

³⁷ „Люблинский треугольник не против присоединения к нему демократической Беларуси – Кулеба”, <https://www.ukrinform.ru/rubric-politics/3180878-lublinskij-treugolnik-ne-protiv-prisoedinenia-k-nemu-demokraticeskoj-belarusi-kuleba.html>, доступ: 25.05.2021.

³⁸ „Украина, Литва и Польша готовы к разговору с Лукашенко при условии взаимного уважения”, <https://www.eurointegration.com.ua/rus/news/2021/01/29/7119157/>, доступ: 25.05.2021.

вигідним для України, так і небезпечним. Українсько-польська співпраця все ще розвивається не так добре, як це спочатку очікувалось після набуття чинності ініціативи. Також стверджувалося, що Варшава, скориставшись можливістю просувати свої національні інтереси, отримає від цього союзу більше, ніж Україна.

Експерти в інтерв'ю для *Сьогодні* стверджують, що діяльність альянсу сприятиме зміцненню позиції України як суб'єкт, що творить політику, а не як предмет обговорювань на різних європейських форумах, але пропри все ініціатива не матиме значного впливу на поліпшення розвитку економіки України³⁹. Більше того, було згадано про різний економічний та політичний потенціал трьох союзних держав. Є застереження щодо економічної співпраці, оскільки економічний потенціал двох територіально найбільших країн - України та Польщі - відрізняється на користь Республіки Польща, що може призвести до використання українського ринку для реалізації певних інтересів Польщі. На думку експертів, Україна виглядає як старий "Запорожець" на тлі "Мерседесів", тобто Литви та Польщі. Вони також не бачать причин, чому інші члени Люблінського трикутника повинні ставитись до України як до партнера, оскільки вона є менш розвиненою країною⁴⁰.

За словами Руслана Бізяєва, експерта *UP Foundation*, один з ключових постулатів, тобто протидія проекту "Північний потік-2", Люблінський трикутник не реалізував через відсутність інструментів та належну позицію на міжнародній арені його членів. На його думку, можливе приєднання Білорусі до співпраці та спроба створити Балто-Чорноморський енергетичний коридор буде сприйнято Москвою як геополітична катастрофа⁴¹.

Частина аналітиків зазначають, що на користь України на форумі Люблінського трикутника ведуться розмови про новостворену Кримську платформу. У засобах масової інформації ця нова ініціатива описується як спрямована на розробку плану визволення Криму. Тому здається, що тристороння угода Польщі, України та Литви може бути

³⁹ В. Рябошапка, „Речь Посполитая. Перегрузка – зачем Дуда приехал в Киев”, <https://politics.segodnya.ua/politics/otbrasyvaet-rossiyu-v-xvi-vek-perspektivy-i-riski-lyublinskogo-treugolnika-1478312.html>, доступ: 25.05.2021.

⁴⁰ Там же.

⁴¹ UP Foundation, „Новая политическая геометрия: цель создания Люблинского Треугольника”, <https://uapolicy.org/index.php/2020/08/01/novaya-politicheskaya-geometriya-tsel-sozdaniya-lyublinskogo-treugolnika/>, доступ: 27.05.2021.

використана як основа для чергової багатонаціональної підтримки Києва на міжнародній арені⁴².

Як було зазначено вище, тема польсько-литовсько-української ініціативи дуже популярна в Україні, але при опрацюванні інформації, що надається українськими Інтернет-порталами чи телепрограмами, слід враховувати контекст опублікованої інформації. Значна частина українських ЗМІ знаходиться у приватній власності олігархів, які здійснюють вплив на засоби масової інформації, політику та економіку держави. В основному це: *Сьогодні* (Рінат Ахметов), *ТСН*, *1+1*, *Уніан* (Ігор Коломойський), *Кореспондент* (Сергій Курченко), *Свідок*, *Інтер* (Дмитро Фірташ), *Факти.ictv* (Віктор Пінчук). Зміст статей чи телевізійних програм залежить від ступеня політичних, ділових та приватних зв'язків між власниками цих засобів масової інформації та іншими суб'єктами, включаючи іноземні. Проявом суперництва у сфері впливу ЗМІ було, серед іншого, блокування трьох пропагандистських каналів, що фінансуються урядом Росії: *ZIK*, *112* та *NewsOne* та належать Віктору Медведчуку⁴³.

Висновки

Слідкуючи за нарацією українських ЗМІ стає зрозуміло, що найважливішою метою України в Люблінському трикутнику є розвиток політичної, економічної та соціальної взаємозалежності з країнами НАТО та ЄС, а також скористатися можливістю посилити позицію України в регіоні Центральної та Східної Європи.

Інформація, яка з'являється в українських ЗМІ, відповідає офіційній позиції уряду. Відповідно, проєкт може зміцнити регіональні зв'язки союзників, а також є кроком до європеїзації України. Більше того, було наголошено, що пріоритетним інтересом Києва є протидіяти російській агресії та дезінформаційним кампаніям⁴⁴. Незважаючи на спочатку амбітні цілі, аналітичні центри та українські новинні сайти сходяться на думці, що альянсу надається занадто велике значення з боку країн-засновниць, очікуючи, що він повністю вирішить проблему суперництва з Росією.

⁴² Люблінський трикутник» наближає євроінтеграцію України - голова МЗС Литви, <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3199122-lublinskij-trikutnik-nablizae-evrointegraciju-ukraini-golova-mzs-litvi.html>, доступ: 10.06.2021.

⁴³ І.Сітнікова, *Заблокований телеканал ZIK позивається до Зеленського*, <https://hromadske.ua/posts/zablokovanij-telekanal-zik-pozivayetsya-proti-zelenskogo>, доступ: 12.06.2021.

⁴⁴ О. Лігостова, Р. Дейниченко, *"Люблінський трикутник": коментарі експертів*, <https://ukrainian.voanews.com/a/Trykutnyk-eksperty/5522207.html>, доступ: 13.06.2021

Критика у сфері ЗМІ стосувалася відсутності конкретних цілей і способу функціонування угоди в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Іншим важливим питанням є спосіб представлення позиції України щодо партнерів з Люблінського трикутника. З одного боку, Польща та Литва описуються як найнадійніші союзники для України, що, зокрема, обумовлено перебуванням в зоні радянського впливу в минулому, а потім від спільної волі до побудови демократичної держави. З іншого боку, аналізований медіа-дискурс має ознаки того, що Україна враховує слабкість Польщі та Литви в контексті вирішення сучасних міжнародних проблем на регіональному рівні.

Більше того, потрібно підкреслювати думку ЗМІ в контексті політичної кризи в Білорусі. Спочатку держави-члени Люблінського трикутника виявляли бажання перетворити ініціативу на Люблінський квадрат як чотиристоронній формат співпраці. Однак зараз ця концепція призупинена з серпня 2020 року через напружену ситуацію в Білорусі. Крім того, слід зазначити роль провладних українських ЗМІ в контексті примноження прозахідної нарації, зосереджуючи увагу на позитивному іміджі інших країн ініціативи.

Серед держав тристоронньої угоди саме Україна повинна бути найбільш зацікавленою у розвитку співпраці в межах Люблінського трикутника завдяки своїй культурній близькості, спільній історії, економічним інтересам та найбільшій загрозі, яку представляє Росія. Однак є сумніви щодо позиціонування альянсу як проекту особливого значення та регіонального центру опозиції Росії. Через пасивність та неефективність Європейського Союзу у боротьбі з російським впливом вся відповідальність за ситуацію в регіоні лежить на Польщі, Україні та Литві, проте ініціативі не слід надавати надто великого значення. Тим не менше, використання військового та технологічного потенціалу трьох країн, безумовно, було б помічене Кремлем і могло б стати ще однією перешкодою для подальшої експансії на території України.

Білорусь

Тема Люблінського трикутника досить регулярно з'являлася в білоруських публічних ЗМІ, але значна кількість статей була написана у другому та третьому кварталі 2020 року. Особливу увагу тристоронній угоді приділили новинні та аналітичні портали, такі як *Belta.by*, найбільше білоруське інформаційне агентство, портал "*Советская Белоруссия*", служба новин "*Baltnews.by*" та аналітичний портал "*Teleskop.media*".

Під час перевірки оповідей білоруських ЗМІ, аналітичних порталів, а також думок експертів, переконання в тому, що Люблінський трикутник, створений у серпні 2020 року, є вираженням спроби Польщі відродити Річ Посполиту, об'єднавча вісь якої носить явно антиросійський характер, виходить на перший план⁴⁵. Крім того, *Teleskop*, цитуючи заяву політолога Костянтина Бондаренка для веб-сайту "*Strana.ua*", вказує, що тристороння угода сприймається як асоціація американських васалів, об'єднаних під загальним гаслом "*Я не дозволяю*", завданням якого є виступати проти російських дій в енергетичному секторі, особливо Північного потоку 2, та загального огляду відносин між ЄС та Росією⁴⁶.

За словами Олексія Підберезкіна, директора *Центру військово-політичних досліджень*, різні мотиви держав тристоронньої угоди роблять альянс марним. Експерт зазначає, що: "це лише амбітні інтереси поляків, які мріють, Бог знає про що і чомусь вірять, що США підтримають ідею Великої Польщі від Балтійського до Чорного моря. Литовці, які намагаються бути незамінними, хоча про них ніхто не пам'ятає, та Україна, яка є суцільним ящиком проблем, що завдає всім клопоту"⁴⁷.

Дуже часто альянс порівнюють з Вишеградською групою чи Ініціативою трьох морів, і, як пише журналіст Мачей Вішневскі для *Teleskop.media*, кожна нова пропозиція є проявом польської східної політики, тобто "зловмисна, глибоко шкідлива, ірраціональна, ідіотська, неконтрольована і анахронічна", яка перетворила свою параноїчну русофобію в свою парадигму і єдина цінність ініціативи Люблінського

⁴⁵ *Teleskop*, *Втроем Бацьку битъ. Для чего Польша, Литва и Украина создают "Люблинский треугольник"*, <https://teleskop.media/2020/07/29/vtroem-batsku-bit-dlya-chego-polsha-litva-i-ukraina-sozdayut-lyublinskij-treugolnik/>, доступ: 11.06.2021.

⁴⁶ Там же.

⁴⁷ *Baltnews*, *Русофобская бригада. Как страх перед Россией подпитывает "Люблинский треугольник"*, https://baltnews.lt/Russia_West/20201005/1020243190/Rusofobskaya-brigada-Kak-strakh-pered-Rossiey-podpityvaet-Lyublinskij-treugolnik.html, доступ: 11.06.2021.

трикутника полягає в підтримці США⁴⁸. М. Вішневські також згадує думку професора Андрея Валицького, який зазначає, що Польща просто не здатна виконувати роль регіонального лідера, оскільки для цього потрібна багатовекторна та беземоційна зовнішня політика, для якої політична еліта Республіки Польщі ще не дозріла.

Василій Гедройц на сторінках порталу "*Советская Белоруссия*" описує Україну як ту, що керується погрозами та грошима із Заходу, запитуючи "що ми зробили вам такого (Україно), що ти дієш проти нас?" На його думку, Україною маніпулюють західні країни і вона загубилася у відносинах з Білоруссю. Автор тексту наголошує на важливості торгівлі між державами, дипломатичних відносинах, які підтримувались роками, і позитивному сприйнятті президента Лукашенка українцями⁴⁹. На думку В. Гедройца, литовські політики демонструють некомпетентність, на відміну від поляків, які мають можливість впливати на білоруську опозицію. Більше того, діяльність Варшави мають охороняти США. Він також додав, що уявлення про ефективність Польщі на міжнародній арені різняться залежно від ініціатив, які вона реалізує в даний час.

Якщо можна стверджувати, що Люблінський трикутник здатний ефективно вести активну політику в будь-якій із передбачуваних сфер, то це білоруський напрям. Експерт з *Інституту філософії Національної академії* Олексій Дзермант стверджує, що включення Білорусі до тристоронньої угоди є ключовим елементом у реалізації геополітичного сенсу ініціативи⁵⁰. Більше того, дослідниця історичних наук Олена Соколова, як і інші білоруські експерти, переконана, що країни Люблінського трикутника, і особливо Польща, активно підтримують опозиційні рухи, працюючи над політичною дестабілізацією Білорусі⁵¹. У своїй статті для *Teleskop* він підтримує позицію, вказуючи на сильну структуру та центральне управління білоруською опозицією з Варшави. Таку ж думку висловлює проросійський політолог Олександр

⁴⁸ М. Вишневски, *Польский журналист: Польша не способна стать державой в любом масштабе*, <https://teleskop.media/2020/07/31/polskij-zhurnalist-polsha-ne-sposobna-stat-derzhavoj-v-lyubom-masshtabe/>, доступ: 13.06.2021.

⁴⁹ В. Гедройц, *Зачем украинцам понадобилась бежавшая из Беларуси домохозяйка, возмнившая себя новым белорусским лидером?*, <https://www.sb.by/articles/v-ogorode-buzina-a-v-kieve-chuzhoy-dyadka.html>, доступ: 13.06.2021.

⁵⁰ Baltnews, *"Польша – основной драйвер". Белоруссию заманивают в русофобский треугольник*, https://baltnews.lt/vnutri_Lithuania_politika_novosti/20200804/1020100782/Polsha-osnovnoy-drayver-Belorussiyu-zamanivayut-v-rusofobskiy-treugolnik.html, доступ: 12.06.2021.

⁵¹ Е.А.Соколова, *Ключевой вопрос польской повестки дня – Республика Беларусь*, <https://teleskop.media/2020/09/11/klyuchevoj-vopros-polskoj-povestki-dnya-respublika-belarus/>, доступ: 12.06.2021.

Сосновський, на якого посилається О. Соколова. На його думку, Польща посилала своїх агентів для організації серпневих антиурядових протестів⁵².

У багатьох статтях наголошується на ролі польського прем'єр-міністра Матеуша Моравецького, який позиціонує Польщу як головного "охоронця демократичних процесів", нав'язаного Білорусі, оскільки саме він намагався взяти участь у темі білоруських виборів під час саміту ЄС 19 серпня 2020 року. Така діяльність спрямована на підтримку опозиційних лідерів та забезпечення технічних можливостей для подальшого управління з Варшави, наголошує Олексій Авдонін, аналітик *Білоруського інституту стратегічних досліджень*, у газеті "Советская Белоруссия"⁵³.

Описуючи широку участь Люблінського трикутника в підтримці опозиційних рухів та внутрішніх справ Білорусі, і журналісти, і аналітики відносно рідко посилаються на Світлану Тихановську, а коли все-таки вони це роблять, знецінюють її образ опозиціонера, представляючи її як агента, контрольованого Польщею, або применшуючи її значення, зводячи до ролі домогосподарки⁵⁴.

Ворожу позицію щодо Люблінського трикутника також висловив Олег Гайдукевич, заступник голови *Постійної комісії Палати представників Національної асамблеї у міжнародних справах*, заявивши, що держави Люблінського трикутника, які оплачуються Заходом, навмисно загострюють соціально-політичний конфлікт з метою посилення дестабілізації та здійснення політичного тиску. О. Гайдукевич вважає, що єдиним реальним союзником для Білорусі є Російська Федерація, яка ніколи не втручалася у внутрішні справи країни⁵⁵.

Також коментується військовий вимір Люблінського трикутника. Військовий експерт Олександр Тиханський звинувачує держави тристоронньої угоди, особливо Польщу, у тому, що вони співпрацюють із США, діють аморально та нечесно, будуючи свою безпеку за рахунок Білорусі. О.Тиханський, з одного боку, стурбований збільшенням чисельності американських військ у Польщі, а з іншого, заявляє, що

⁵² Там же.

⁵³ М. Осипов, *Зачем Польша идет на открытое нарушение норм международного права и мирного добрососедства?*, <https://www.sb.by/articles/za-bugom-i-za-granyu.html>, доступ: 13.06.2021.

⁵⁴ В. Гедройц, *Зачем украинцам понадобилась бежавшая из Беларуси домохозяйка, возмнившая себя новым белорусским лидером?*, <https://www.sb.by/articles/v-ogorode-buzina-a-v-kieve-chuzhoj-dyadka.html>, доступ: 13.06.2021.

⁵⁵ М. Осипов, *Эксперты и парламентарии – о военной активности у белорусских границ*, <https://www.sb.by/articles/dulo-iz-okna-v-evropu.html>, доступ: 13.06.2021.

завдяки підтримці Вашингтона польська влада може використовувати Люблінський трикутник для втручання в Білорусі, а потім в Росії. Водночас експерт зазначає, що такі дії, ймовірно, перевершують можливості Польщі. Підводячи підсумок, він заявляє, що будь-які антибілоруські дії з боку Трикутника, включаючи спроби реалізації агресивної військової політики, можуть для них закінчитися погано⁵⁶.

Наприкінці 2020 року на сторінках веб-сайту “*Baltnews*” журналіст Матеуш Піскорський проаналізував польсько-литовську діяльність, яка проводилась у рамках Люблінського трикутника. Його заяви свідчать, що без антиросійського нарративу, який пов'язує Польщу та Литву, їх співпраця, наприклад, у сфері енергетичної безпеки, була б майже невидимою. Він додає, що це також стосується технічних, економічних та інфраструктурних проектів, де польсько-литовська співпраця вже давно не має успіху. Крім того, Варшава мовчить про взаємні польсько-литовські проблеми, такі як суперечливе порушення прав польської меншини в Литві або затримки в реалізації деяких інвестиційних проектів між країнами в ім'я стратегічного партнерства в межах Люблінського трикутника. Журналіст зводить тристоронню ініціативу до проголошення гасел, що забезпечують спільні дії та вихваляють один одного на публічному форумі⁵⁷.

На початку 2021 року тема Люблінського трикутника фактично перестала обговорюватися. Окремі посилання на проект з'явилися лише в березні та травні через зустрічі Олександра Лукашенка та Володимира Путіна, під час яких, як пише журналіст Максим Осіпов, обговорювались білорусько-російські відносини, з особливим акцентом на співпраці у військовій сфері⁵⁸.

Олександр Шаповський, директор інформаційно-освітньої установи “*Actual Concept*”, член науково-експертної групи *Державного секретаріату Ради Безпеки*, та згаданий Олексій Дзермант вважають, що у світлі створення Люблінського трикутника та численних навчань групами НАТО на білоруському кордоні, військовий союз між Росією та Білоруссю є одним із пріоритетів обох країн і має ключове значення з точки

⁵⁶ Там же.

⁵⁷ М. Пискорский, Мир, дружба, русофобия: итоги польско-литовских отношений 2020 года, https://baltnews.lt/mir_novosti_/20201227/1020472657/Mir-druzha-rusofobiya-itogi-polsko-litovskikh-otnosheniy-2020-goda.html, доступ: 13.06.2021.

⁵⁸ М. Осіпов, Подробности переговоров с Путиным и фейки о них, совместные с Россией проекты в военной сфере, трансфер власти. Подводим итоги совещания во Дворце Независимости, <https://www.sb.by/articles/soyuz-dostoynnyu-nashikh-narodov.html>, доступ: 12.06.2021.

зору безпеки для запобігання дестабілізації Білорусі, включення якого до структур Люблінського трикутника фактично створить антиросійський союз у Східній Європі⁵⁹.

Висновки

Інформація, що висвітлюється у ЗМІ, має антагоністичні відголоски щодо держав-членів Люблінського трикутника, особливо Польщі. Автори публікації постійно наголошують на імперських амбіціях Польщі, які мають бути виражені створенням ініціативи. Інформації про Литву та Україну небагато, і ці країни представлені скоріше як виконавчі органи зовнішньої політики Польщі на сході, або, ширше, США.

Окрім діяльності польської влади, ще однією часто порушуваною темою є соціальна, політична та військова безпека Білорусі. Оpubліковані статті підкреслюють, що Мінськ може бути важливим партнером для розвитку платформи Люблінського трикутника.

Загалом, білоруські ЗМІ переконують аудиторію в інформаційній війні, що ведеться проти Білорусі, та широкій антидержавній та дестабілізаційній діяльності. Опозиційні рухи описуються в негативному світлі, а також ЗМІ оминають постать Світлани Тихановської, наголошуючи, що вона повністю залежить від членів Люблінського трикутника та Сполучених Штатів.

⁵⁹ Там же

Казахстан

Аналізуючи медіа-дискурс у Казахстані, стає зрозуміло, що ініціатива Люблінського трикутника не мала значного впливу на медіапростір як на час його формування, так і сьогодні. Усі статті та експертні заяви, якщо такі є, залежать від Російської Федерації та її позиції щодо тристоронньої угоди. Більше того, казахи розглядаються не як повноправні союзники в *Євразійському економічному союзі (ЄАЕС)* та *Організації Договору про колективну безпеку (ОДКБ)*, а скоріше як держава-сателіт. Перевіряючи джерела реєстрації веб-сайтів або шукаючи джерела їх фінансування, виявляється, що більшість порталів та інформаційних агентств отримують кошти на свою діяльність з Російської Федерації.

У казахстанських ЗМІ майже немає оригінальних текстів, аналізів чи заяв місцевих експертів. Такі державні ЗМІ, як *"Казахстанська Правда"*, *"Известия Казахстан"*, *"Егемен Казахстан"* у своїх повідомленнях повністю оминули тему "Трикутника". Інші провладні організації, такі як *"Ivest"* або *"Zakon.kz"*, якщо вони публікували статті на тему Люблінського трикутника, надані матеріали щоразу копіювались у російські ЗМІ, особливо з порталів: *Газета.Ru*⁶⁰, *RT на руском*⁶¹, *"Известия"* та *"Євразія Експерт"*, не займаючи конкретної позиції.

Текст, опублікований для *CentrAsia* Ксенією Логіноювою, спочатку написаний для порталу *"Известия"*, показує, що головним завданням створеної тристоронньої угоди є перегляд відносин з Москвою та Брюсселем. З іншого боку, фактором, що об'єднав три країни на чолі з Польщею, є антиросійський характер альянсу. Офіційно створена платформа повинна бути простором для співпраці у політичній, соціальній та економічній сферах, тоді як учасники Трикутника не повинні приховувати своїх намірів у запобіганні будівництву Північного потоку 2⁶².

Люблінський трикутник чітко асоціюється з польським імперіалізмом, який передбачає відбудову Речі Посполитої та реалізацію бачення Юзефа Пілсудського, тобто

⁶⁰ Ivest, *Украина, Литва и Польша объявили о создании союза "Люблинский треугольник"*, <http://news.invest.kz/163823814-ukraina-litva-i-polsha-obyavili-o-sozdanii-soyuza-lyublinskiy-treugolnik>, доступ: 24.05.2021.

⁶¹ KazNews, *Политическая геометрия: зачем Польша, Украина и Литва создали „Люблинский треугольник"*, <https://kaznews.kz/news/834738>, доступ: 26.05.2021.

⁶² К. Логінова, *"Люблинский треугольник"*. *Сообразили на троих: Польша, Украина и Литва создают новый союз*, <https://centrasia.org/newsA.php?st=1596528420>, доступ: 13.06.2021.

Польща, що тягнеться від Балтійського моря до Чорного моря, пише Олексій Грязев у статті для порталу „Gazeta.ru” передрукованій з *Ivest*⁶³.

Аналіз показує, що оригінальну інформацію про створення ініціативи Люблінського трикутника підготували лише три веб-сайти – „Zona.kz”, „QazLive” та „Ykaz.kz”. Один із небагатьох оригінальних казахських текстів з’явився на порталі „Zona.kz” - це інтерв’ю, проведене Віктором Шацьким з московським експертом Олександром Гушиним. Росіянин пояснив характер і перебіг білоруських протестів під час президентських виборів 2020 року, порівнявши їх із політичною ситуацією в Україні 2014 року. Однак О. Гушин зазначає, що на відміну від Євромайдану, Польща та Литва активно втручаються у внутрішні справи Білорусі. Більше того, експерт наголошує на значенні Білорусі для ініціативи Люблінського трикутника як важливого партнера та опосередкованого впливу США на функціонування угоди⁶⁴.

Більше того, роль Білорусі для країн Люблінського трикутника також підкреслюється веб-сайтом “*Ivest*”, повторюючи заяву Олексія Пушкова, колишнього голови комітету закордонних справ у Державній Думі, який, на його думку, навмисно втягнута в різко антиросійську діяльність, яка може дестабілізувати відносини між двома країнами⁶⁵.

Стаття, опублікована на казахському веб-сайті “*Qazlive*”, висвітлює антиросійську спрямованість сторін альянсу, описуючи її як головну вісь, що з’єднує три країни⁶⁶. Під час копіювання інформації з російського веб-сайту, “*Qazlive*” не надав першоджерело, підписавши статтю іменем іншої особи.

Станіслав Стремідловський на сторінках веб-сайту “*Ykaz.kz*” визнає польсько-литовську співпрацю як проект набагато більшого значення, ніж проста ініціатива в політичній та економічній сфері. Експерт зазначає, що Люблінський трикутник - це

⁶³ *Ivest*, *Україна, Литва і Польща об’явили про створення союзу „Люблінський трикутник”*, <http://news.invest.kz/news/view/id/163823814>, доступ: 13.06.2021.

⁶⁴ В. Шацьких, *На Україні після майдану життя ухудшилось. Соседи-білорусы хорошо это знают. Почему же они идут на площадь и кричат "долой Лукашенко?"*, <https://zonakz.net/2020/09/08/na-ukraine-posle-majdana-zhizn-uxudshilas-sosedi-belorusy-xoroshho-eto-znayut-pochemu-zhe-oni-idut-na-ploshhad-i-krichat-doloy-lukashenko/>, доступ: 27.05.2021.

⁶⁵ *Ivest*, *Пушков заявил о втягивании Белоруссии в „антироссийские игры”*, <http://news.invest.kz/news/view/id/163923756>, доступ: 13.06.2021.

⁶⁶ Р. Тарасов, *Антироссийский фронт: о чём договорились президенты Украины, Польши и стран Прибалтики*, <https://qazlive.kz/antirossiiskii-front-o-chem-dogovorilis-prezidenty-ukrainy-polshi-i-stran-pribaltiki/>, доступ: 24.05.2021

спроба забезпечити інтереси обох країн у майбутньому. Польща та Литва були б незручними членами Європейського Союзу, і якби обидві країни були виключені з цієї організації або добровільно покинули її структури, вони мали б альтернативу у формі тристоронньої співпраці⁶⁷.

У 2021 р. *QazLive* та *Zona.kz* опублікували по одній статті, в якій зазначається, що члени Люблінського трикутника, а також Латвія та Естонія підписали декларацію про продовження проекту на користь "загальної безпеки" в часі існування "сучасних загроз"⁶⁸. У текстах ще раз зазначається, що держави Люблінського трикутника самі по собі не є загрозою нікому, але вони можуть і використовуються США для послаблення позицій Брюсселя та Берліна, і це робить їх небезпечними⁶⁹.

Казахстан, ймовірно, не має наміру формувати власну позицію щодо Люблінського трикутника, оскільки робить акцент на співпраці з країнами Центрально-Азійського регіону. Це твердження виникає зі *Стратегії Казахстану 2050*, в якій не зазначена спеціальна співпраця з окремими державами Європейського Союзу, але з усім Союзом⁷⁰.

Висновки

Казахські ЗМІ займають нейтральну позицію, дублюють тексти російських ЗМІ або повністю уникають коментування ініціативи Люблінського трикутника. Через поточну ситуацію з безпекою та той факт, що учасники угоди не є ключовими дійовими особами на міжнародній арені, новинні портали воліють не протистояти порядку денному, встановленому владою, і не суперечити національним пріоритетам. Тим

⁶⁷ С. Стремидловский, *Польша готовится к выходу из ЕС вместе с Литвой*, https://yka.kz/blog/polsha_gotovitsja_k_vykhodu_iz_es_vmeste_s_litvoj/2020-09-20-11063?fbclid=IwAR2yc8tOTiu_JSBSBhXoHulg2woCnY7Fz64bEuZapf8OOInwCKHR2hT6IxQ, доступ: 13.06.2021.

⁶⁸ Р. Тарасов, *Антироссийский фронт: о чём договорились президенты Украины, Польши и стран Прибалтики*, <https://qazlive.kz/antirossiiskii-front-o-chem-dogovorilis-prezidenty-ukrainy-polshi-i-stran-pribaltiki/>, доступ: 24.05.2021.

⁶⁹ В. Шацких, *На Украине после майдана жизнь ухудшилась. Соседи-белорусы хорошо это знают. Почему же они идут на площадь и кричат "долой Лукашенко?"*, <https://zonakz.net/2020/09/08/na-ukraine-posle-majdana-zhizn-uxudshilas-sosedi-belorusy-xoroshho-eto-znayut-pochemu-zhe-oni-idut-na-ploshhad-i-krichat-doloy-lukashenko/>, доступ: 27.05.2021.

⁷⁰ Официальный информационный ресурс Премьер-Министра Республики Казахстан, *Стратегия Казахстана 2050*, <https://primeminister.kz/ru/gosprogrammy/strategiya-kazahstan-2050>, доступ: 30.06.2021.

більше, що сам тристоронній союз може здаватися навіть менш важливим з точки зору громадянина Казахстану, ніж є насправді.

Важко вказати на тексти в ЗМІ про союз, який практично відсутній у цьому дискурсі. Показово, що такі, що формують думку, ЗМІ, як *"Казахстанская правда"*, *"Известия Казахстан"*, *"Егемен Казахстан"*, повністю проігнорували тему створення Люблінського трикутника, не повідомляючи про це. Лише менші портали *"Zona.kz"*, *"QazLive"* та *"Yka.kz"* вирішили опублікувати власні матеріали, і їх тексти, хоч і описували проект, були віддаленими, поверхневими і не містили питань, пов'язаних з суперництвом з Росією в контексті угоди. Здається, Казахстан вважає Російську Федерацію своїм найважливішим союзником щодо Люблінського трикутника, тому підхід, прийнятий національними ЗМІ, є цілком зрозумілий.

Для оцінки дискусії російських ЗМІ про ініціативу Люблінського трикутника були взяті статті, опубліковані в Інтернет-журналах, та коментарі російських аналітичних центрів, що займаються питаннями міжнародної безпеки. Аналізуючи оповіді російських ЗМІ про тристоронню угоду, можна зробити висновок, що через різні інтереси її членів та відмінності в їх політичному та економічному потенціалі дії Польщі, Литви та України набагато частіше описуються окремо, ніж як єдине утворення. Домінуючими питаннями у дискурсі російських ЗМІ є: ролі держав у Люблінському трикутнику, значення Білорусі для проекту, вплив США на учасників угоди та енергетична безпека в контексті розвитку тристоронньої співпраці. Також спостерігається певна розбіжність у сприйнятті ініціативи між пресою (*Regnum.ru, Gazeta.ru, RT, Izvestia.ru, Kommersant.ru*) та аналітичними центрами (*Rubaltic, Mir Peremen, RIAC*). Останні набагато рідше займаються темою Люблінського трикутника, однозначно розглядаючи його як інституцію, яка реалізує інтереси США.

У своєму тексті для порталу „*Известия*” Ксенія Логінова цитує Андрія Картунова, генерального директора *Російської ради з міжнародних відносин*. На його думку, кожна з країн "Трикутника", окрім чітко антиросійського курсу, що їх об'єднує, бере участь в ініціативі, аби реалізувати індивідуальні цілі. Підживлюючись власною мегаломанією та параноїчним страхом перед російською агресією, яку вона перетворила на парадигму зовнішньої політики, Польща ініціювала створення Люблінського трикутника, оскільки її значення в регіоні та на сході ЄС постійно знижується. Отже, тристороння угода була б свого роду заходом, спрямованим на те, щоб довести, що Польща все ще на щось впливає⁷¹. Позицію А. Картунова підтверджує науковець з *Національного інституту світової економіки та міжнародних відносин ІМЕМВ*, а також аналітик *RIAC* Дмитро Офіцеров-Бельський, додавши, що Польща не тільки має амбіції щодо регіонального лідерства, але і бути європейським лідером на східному кордоні ЄС⁷². Амбіцією Польщі, яка хотіла б діяти окремо від Брюсселя, є бажання створити власний антиросійський центр політичного впливу, пишуть Надія Алексєєва та Максим

⁷¹ К. Логінова, *Сообразили на троих: Польша, Украина и Литва создают новый союз*, <https://iz.ru/1042602/kseniia-loginova/soobrazili-na-troikh-polsha-ukraina-i-litva-sozdaiut-novyi-soiuz>, доступ: 19.06.2021.

⁷² Там же.

Лобанов для порталу “RT”, цитуючи Бориса Межуєва, доцента кафедри філософії МДУ⁷³.

Отже, Люблінський трикутник представляється як можливість реалізувати амбіції Варшави, пов’язані з відновленням наднаціональних організацій часів Речі Посполитої або „Польщі від моря до моря” Пілсудського. Однак для цього їй потрібні Литва та Україна. З цієї причини К. Логинова підкреслює факт створення ініціативи там же, де 452 роками раніше був підписаний Договір про Люблінську унію, який також мав на меті захистити ці країни від Росії. Таким чином, Польща могла б знову зіграти роль регіонального лідера, позиціонуючи себе як консервативний центр у Європейському Союзі⁷⁴.

Говорячи про окремі мотивації держав-членів тристоронньої угоди, Кортунув додає, що Литва через своє місце розташування та меншу важливість, ніж дві попередні держави, прагне до зближення в Трикутнику з ініціативами ЄС та НАТО та більш міцної співпраці в Східному партнерстві⁷⁵. З іншого боку, участь України у тристоронньому співробітництві, окрім антиросійського виміру проекту, зазначеного на початку, є проявом її постійної готовності інтегруватися з країнами ЄС та НАТО, а також пошуку підтримки на Кримській платформі. Однак, на думку Б. Межуєва, участь у Люблінському трикутнику не допоможе українцям у цьому, оскільки остаточне рішення все одно буде залежати від Вашингтона⁷⁶.

А. Кортунув, генеральний директор *RIAC*, вважає, що литовці мають хороші контакти як з Україною, так і з Польщею. Для Вільнюса трикутник є природним продовженням його міжнародних амбіцій, оскільки вони досягли всього, що стосується співпраці з іншими країнами Балтії⁷⁷. Російські експерти прогнозують потенційне розширення проекту. На думку І. Полонської, іншими країнами, які можуть приєднатись

⁷³ Н. Алексеева, М. Лобанов, *Политическая геометрия: зачем Польша, Украина и Литва создали „Люблинский треугольник”*, <https://russian.rt.com/world/article/768624-ukraina-polsha-litva-partnyorstvo>, доступ: 19.06.2021.

⁷⁴ К. Логинова, *Сообразили на троих: Польша, Украина и Литва создают новый союз*, <https://iz.ru/1042602/kseniia-loginova/soobrazili-na-troikh-polsha-ukraina-i-litva-sozdaiut-novy-i-soiuz>, доступ: 19.06.2021.

⁷⁵ Там же

⁷⁶ Н. Алексеева, М. Лобанов, *Политическая геометрия: зачем Польша, Украина и Литва создали „Люблинский треугольник”*, <https://russian.rt.com/world/article/768624-ukraina-polsha-litva-partnyorstvo>, доступ: 19.06.2021.

⁷⁷ К. Логинова, *Сообразили на троих: Польша*, op.cit.

до цієї ініціативи, є Латвія (ще одна з країн Балтії з різко антиросійським підходом), Молдова (країна, яка прагне до вступу до європейських структур) та Білорусь⁷⁸.

А. КОРТУНОВ зазначає, що якщо Люблінський трикутник здатний ефективно вести активну політику в будь-якій із передбачуваних сфер, що мають вирішальне значення для Росії, то це білоруський напрям. Без Білорусі як четвертого партнера, Люблінський трикутник залишається лише *"інтелектуальною іграшкою і не більше того"*⁷⁹. Експерт додає, що всі члени ініціативи - це країни з відносно низьким економічним потенціалом та обмеженим значенням на міжнародній арені⁸⁰.

За словами Марини Коваленко, автора статті для порталу *"Коммерсант"*, з часу свого заснування держави-члени Люблінського трикутника постійно прагнули до уваги білоруських властей, пропонуючи переробити Люблінський трикутник у квартет – Люблінський Квадрат⁸¹. Проте, поки А. Лукашенко утримує реальну владу, будь-яка концепція, що пов'язує Республіку Білорусь із Заходом, має мало шансів на успіх, оскільки історичні, економічні, мовні та культурні зв'язки між Білоруссю та Росією занадто міцні, стверджує А. Кортунов⁸².

Хоча білорусько-російське співробітництво не завжди йде так, як задумав Кремль, якщо Росія не допустить кардинальних помилок, переорієнтація Лукашенко на Захід малоімовірна⁸³. Рішення Мінська відмовити в приєднанні до ініціативи, а також подальший спалах протестів після президентських виборів змусили Польщу, Україну та Литву змінити політику щодо Білорусі⁸⁴.

⁷⁸ Ілья Полонский, *Речь Посполитая современного формата: зачем создается «Люблинский треугольник*, <https://topwar.ru/173886-rech-pospolitaja-sovremennogo-formata-zachem-sozdaetsja-ljublinskij-treugolnik.html>, доступ: 10.06.2021.

⁷⁹ А. Кортунов, *Любая концепция, привязывающая Республику Беларусь не к Востоку, а к Западу, имеет мало шансов*, https://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/comments/lyubaya-kontseptsiya-privyazyvayushchaya-respubliku-belarus-ne-k-vostoku-a-k-zapadu-imeet-malo-shans/?sphrase_id=79905297, доступ: 29.05.2021.

⁸⁰ К. Логинова, *Сообразили на троих: Польша, Украина и Литва создают новый союз*, <https://iz.ru/1042602/kseniia-loginova/soobrazili-na-troikh-polsha-ukraina-i-litva-sozdaiut-novyi-soiuz>, доступ: 11.06.2021.

⁸¹ М. Коваленко, *Украину, Литву и Польшу сплотил российский вопрос*, <https://www.kommersant.ru/doc/4434709>, доступ: 11.06.2021

⁸² А. Кортунов, *Любая концепция, привязывающая Республику*. *op. cit.*

⁸³ В. Третьяков, *На чём споткнулся Лукашенко? Куда ведёт страну белорусская оппозиция*, https://aif.ru/politics/world/na_chyom_spotknulsya_lukashenko_kuda_vedyot_stranu_belorusskaya_oppoziciya, доступ: 29.05.2021.

⁸⁴ И. Апулеев, *Сами с усами: Польша призвала НАТО не лезть в Белоруссию*, https://www.gazeta.ru/politics/2020/08/13_a_13192621.shtml, доступ: 29.05.2021.

Експертне середовище твердо переконане, що головним завданням Люблінського трикутника є створення буфера між Росією та країнами Західної Європи. За словами Максима Бороденка, наукового співробітника *Інституту економіки РАН*, цей союз повинен був дозволити Польщі та іншим країнам послабити регіональний вплив Росії та Німеччини, реалізуючи інтереси США, і, що ще важливіше, побудувати для американців простір продажу СПГ⁸⁵. Олексій Грязев заявляє в *Gazeta.ru*, що всі держави-члени ініціативи Люблінського трикутника сходяться на думці, що проєкт "Північний потік-2" становить загрозу енергетичній безпеці в регіоні⁸⁶. У той же час підкреслюється роль США, звертаючи увагу на інструментальне ставлення американців до членів договору, які використовують угоду для затримки будівництва газопроводу "Північний потік-2"⁸⁷.

Варто зазначити, що ні ЗМІ, ні експерти не звертають уваги на військовий вимір, тобто LITPOLUKRBRIG, адже, як цитує журналіст Мар'ян Сидорів у тексті для інформаційного агентства "Regnum", "хоча вона (бригада) існує з 2009 року, вона не демонструвала жодної особливої активності, за винятком участі у начаннях *Brave-Band*, залишаючись лише символом надії посилити роль Центральної Європи в ЄС"⁸⁸.

Більше того, Олексій Ілляшевич у своєму тексті для аналітичного порталу "Rubaltic.ru" прямо заявляє, що Люблінський трикутник мало чим відрізняється від раніше міжпарламентської асамблеї, що раніше функціонувала, між Литвою, Польщею та Україною, і його діяльність обмежується складанням подальших антиросійських декларацій⁸⁹.

⁸⁵ М. Бороденко, "Польское междуморье": что стоит за созданием Люблинского треугольника у границ Беларуси и России, <https://eurasia.expert/chto-stoit-za-sozdaniem-lyublinskogo-treugolnika-u-granits-belarusi-i-rossii/>, доступ: 20.06.2021.

⁸⁶ А. Грязев, *Польская геометрия: в Люблине возрождается Речь Посполитая*, https://www.gazeta.ru/politics/2020/07/29_a_13169611.shtml, доступ: 10.06.2021.

⁸⁷ М. Бороденко, *Польское междуморье»: что стоит за созданием Люблинского треугольника у границ Беларуси и России*, <https://eurasia.expert/chto-stoit-za-sozdaniem-lyublinskogo-treugolnika-u-granits-belarusi-i-rossii/>, доступ: 29.05.2021.

⁸⁸ М. Сидорив, *Украина в «Люблинском треугольнике»: взгляд в прошлое*, <https://regnum.ru/news/polit/3026275.html>, доступ: 29.05.2021.

⁸⁹ А. Ильяшевич, *Польша и Прибалтика объединились с Украиной в треугольник ненависти к России*, https://www.rubaltic.ru/article/politika-i-obshchestvo/20200730-polsha-i-pribaltika-obedinilis-s-ukrainoy-v-treugolnik-nenavisti-k-rossii/?fbclid=IwAR2sRgUWrLZRqkygGQaiJ2An0UveRMeqrwzip1JU2FM1QMeRaV_zb-Fny1o, доступ: 29.05.2021.

Висновки

Російські ЗМІ представляють проект Люблінського трикутника як ще один формат, що суперечить інтересам Росії, і в медіа-дискурсі переважають голоси, що нехтують суттю тристоронньої угоди. Тема Білорусі та потенційний вплив цієї ініціативи на російсько-білоруські відносини є найбільш вираженою. Спочатку формат тристороннього співробітництва був представлений як можливість для Олександра Лукашенка налагодити відносини із Заходом, але після політичної кризи в Білорусі він став платформою для узгодження спільних дій на підтримку опозиційних політиків та громадянського суспільства.

У Російській Федерації не надають значення військовому значенню Трикутника, повністю ігноруючи трінаціональну бригаду. Підкреслюються історичні нитки співпраці, зокрема, прагнення Польщі очолити цю групу. Незважаючи на це, згідно з оповідями російських журналістів, США є провідною країною, яка отримує політичні вигоди від створення цього тристороннього союзу, а роль інших держав зводиться до свідомого чи несвідомого наслідування інтересів США. Підводячи підсумок, російські ЗМІ та експерти на даний момент не сприймають Люблінський трикутник як реальну загрозу їх впливу, вважаючи, що це формат, створений для реалізації амбіцій Вашингтона та Варшави.

У дискурсі російських ЗМІ підкреслюється, що тристороння угода має мало шансів зберегти свій пріоритетний характер для кожного з партнерів, головним чином через відсутність довгострокової стратегії, прозорих цілей, які потрібно досягти в майбутньому, та відсутність бажання додатково фінансувати весь проект.

Країна	Головні елементи медіа-дискурсу	Ставлення
Литва	<ol style="list-style-type: none"> 1. Посилення впливу держави в регіоні Центральної та Східної Європи. 2. Протидія російській агресії. 3. Підтримка України у її проєвропейських та проатлантичних прагненнях. 4. Нормалізація відносин з Білоруссю шляхом ініціювання спільних проєктів в межах Люблінського трикутника. 	Позитивне
Польща	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підкреслення важливості енергетичного сектору - диверсифікації шляхів постачання природних ресурсів. 2. Зайняття неформального лідерства в регіоні Центральної та Східної Європи, в т.ч. шляхом активного розвитку вже існуючих механізмів співпраці (наприклад, «Східного партнерства») та просування «спільного голосу» регіону на форумі європейських та євроатлантичних інституцій. 3. Підтримка проєвропейського шляху розвитку України. 4. Вказування на агресивні дії Російської Федерації та підкреслення спільної свідомості держав Трикутника в контексті загроз у Центральній та Східній Європі. 	Позитивне
Україна	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прискорення процесу європейської інтеграції та, в майбутньому, вступ до НАТО. 2. Створення коаліції держав для боротьби з російським впливом, насамперед в Україні та регіоні Центральної та Східної Європи. 3. Посилення тристоронньої політичної та економічної співпраці для покращення рівня життя українців. 4. Позитивне ставлення до перспективи приєднання Білорусі за умови початку процесу демократизації. 	Позитивне
Білорусь	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обмеження залежності від Москви. 2. Прагнення перегляду кордонів та анексії Білорусі державами-членами Трикутника (переважно Польщею). 3. Платформа підтримки білоруських опозиціонерів. 4. Примноження впливу США в регіоні. 	Негативне
Росія	<ol style="list-style-type: none"> 1. Варто відстежувати лише дії щодо Білорусі. 2. Платформа для відбудови польських впливів часів Речі Посполитої. 3. Люблінський трикутник є перш за все вираженням реалізації інтересів США, особливо в енергетичному секторі Європи. 4. Ігнорування свободи вибору членів Люблінського трикутника через їх низький військовий та економічний потенціал та нездатність здійснювати зовнішню політику. 	Негативне
Казахстан	<ol style="list-style-type: none"> 1. Незначна участь Казахстану в дискусії щодо Люблінського трикутника. 2. Підтримка позиції Росії щодо антиросійського характеру ініціативи. 3. Метою тристоронньої ініціативи є спроба зупинити будівництво Північного потоку 2. 4. Розгляд Люблінського трикутника як проєкт невеликого масштабу на міжнародній арені, але який є інструментом для проведення прихованих дій США. 	Нейтральне

Закінчення

Погляд з перспективи кількох країн, які сильно взаємодіють між собою в регіоні, дозволяє визначити потенціал та оцінку участі Польщі, Литви та України у спільному проекті всіх обговорюваних суб'єктів. Це особливо важливо з огляду на різницю у баченні цієї угоди. Первісний характер, затверджений міністрами закордонних справ, був пов'язаний із посиленням економічного співробітництва, політичної підтримки та, крім того, військовими навчаннями. В даний час минув рік з моменту створення формату, однак, немає жодних конкретних видів діяльності, які б відрізняли тристоронню діяльність Польщі, Литви та України від двосторонніх угод, укладених до цього часу (включно з умовою Польщі та Литви) або в межах багатонаціональних союзів (Україна-ЄС / НАТО). У той же час тристоронній проект має величезний потенціал, який може бути використаний на багатьох рівнях, особливо в економічній та військовій сферах, тим самим значно посилюючи роль трьох країн у Центральній та Східній Європі. Більше того, в межах Люблінського трикутника створено своєрідний союз, який у регіональному відношенні може принести користь кожному з членів: Польща зміцнить східний кордон НАТО, Литва отримає інструмент, завдяки якому зможе зміцнити свою позицію, тоді як Україна створить простір для подальших кроків у напрямку інтеграції зі структурами НАТО та ЄС. Налагоджена співпраця може мати позитивний вплив на вирішення економічних проблем, і спільне прагнення до більшої участі на міжнародній арені відповідає інтересам усіх трьох.

7 липня 2021 року міністри закордонних справ Люблінської трійки підписали декларацію про спільну європейську та військову спадкоємність, а також Дорожню карту, тобто документ, що представляє основну зовнішню політику. Держави-члени взяли на себе зобов'язання активізувати тристоронній політичний діалог, реалізувати спільні ініціативи міжнародних партнерів та посилити діяльність у контексті безпеки та оборони. На додаток до вищезазначеного, в декларації наголошується на необхідності демократизації Білорусі в умовах зближення країни з Європейським Союзом.

Презентація Люблінської трійки в позитивному чи негативному світлі спрямована на створення і укорінення конкретного іміджу тристороннього співробітництва в свідомості громадян країн Центральної та Східної Європи. Вищезазначені приклади наочно демонструють акцент на імперіалістичних ідеях Польщі, маргіналізацію ролі

Білорусі, а також вони безпосередньо орієнтовані на зменшення важливості укладення таких угод.

Цікавим явищем є осудження ЗМІ міжнародної політики, оскільки в даний час практично кожне з досліджень містить довгострокову оцінку окремих ініціатив (наприклад, Люблінський трикутник), що вказує на те, що з моменту створення нового союзу, він, безумовно, вражає інші коаліції або держави - в даному випадку Російську Федерацію. Подібне було і з QUAD, який має становити протипаузу Китаю, або ОДКБ для НАТО. Визначення польсько-українсько-литовської ідеї як загрози для будь-якого з утворень є надто далекосяжним висновком. Таким чином, не слід взагалі розглядати, чи то в російських чи білоруських ЗМІ, що Люблінський трикутник буде спрямований на здійснення дій проти інших суб'єктів. Так, Польща, Україна та Литва давно вийшли з тісної співпраці з Російською Федерацією, але це не означає, що в жодному із секторів (наприклад, в економіці) не буде можливості зблизитися. У міжнародній дипломатії кожен із суб'єктів, як правило, схильється до висловлювання: *держави не мають дружби, а лише інтереси*. Кожен член Люблінського трикутника в цьому переконався.

Представлений аналіз показує оцінку кожної сторони, а також джерела та правдиві твердження. У результаті сам читач може зайняти позицію на основі даних з шести країн. Процедура, спрямована на перевірку джерел з десятків організацій, демонструє, наскільки різні цілі та ідеї окремих країн, і як засоби масової інформації, аналітичні центри та організації пов'язані з урядом використовуються для підтвердження позиції державних органів. Люблінський трикутник - нова ініціатива, і як можна вже зауважити має багато відмінностей та спотворень. Тексти та статті про НАТО, Північний потік 2 або Covid-19, безумовно, є набагато вибагливішим середовищем для новин. Тому приклад тристороннього проекту є ідеальним підтвердженням значної ролі ЗМІ у процесі надання інформації та підкресленням їх можливостей, тобто публікації спеціальної, корисної та суб'єктивної інформації.

Директор

Доктор наук Aleksander Olech

Директор програми безпеки ЄС в Інституті Нової Європи. Кандидат наук про безпеку. Спеціаліст у галузі безпеки та міжнародних відносин. Він здобув дослідницький досвід в Університеті Жана Мулена III у Ліоні, Інституті міжнародних відносин у Празі та Інституті підтримки миру та врегулювання конфліктів у Відні. Стипендіат Програми миру та безпеки ОБСЄ & Офісу ООН з питань роззброєння та Фонду Казимира Пуласького. Його основними науковими інтересами є тероризм, міжнародне співробітництво в галузі безпеки у Східній Європі та роль НАТО і ЄС в середовищі гібридних загроз.

Аналітики

Jędrzej
Błaszczak

Mariana
Helysh

Leon
Pińczak

Jan
Sobieraj

Program Rozwoju
Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030

PROO

*Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności
– Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018–2030.*

FUNDACJA INSTYTUT NOWEJ EUROPY (INE)

Громадська організація, що здійснює аналітичну та дослідницьку діяльність у галузі економіки, політики та правової системи в національному та міжнародному контексті. Наша діяльність спрямована на суттєву підтримку процесів прийняття стратегічних рішень для держави шляхом підготовки пропозицій щодо рішень у формі постулатів, що підлягають реалізації, а також конкретних законодавчих рішень та участі в процесі їх реалізації.

ЯКЩО ВИ ЦІНУЄТЕ НАШУ ПРАЦЮ, ПРИЄДНАЙТЕСЬ ДО ГРОНА НАШИХ СПОНСОРІВ!

З отриманих коштів ми профінансуємо створення подальших публікацій.

Прямий платіж на банківський рахунок Інституту Нової Європи:

95 2530 0008 2090 1053 7214 0001

Назва: "Na cele statutowe"

www.ine.org.pl kontakt@ine.org.pl

ВАРШАВА 2021

